

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«КОНТРОЛІНГ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»

Галузь знань	07 – Управління та адміністрування	Освітній рівень	Другий (магістерський)
Шифр і назва спеціальності	076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	Семестр	1
Назва освітньої програми	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	Тип дисципліни	обов’язкова
Факультет	Економіки та менеджменту	Кафедра	Фінанси, банківська справа та підприємництво

Обсяг:

За видами занять:

Кредитів ECTS	Годин	Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять	Лабораторних занять	Самостійна підготовка	Вид контролю
4	120	36	-	18	-	66	екзамен

ВИКЛАДАЧ

Єлецких Світлана Яківна, svetlana.eleckyh@gmail.com

Доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри «Фінанси, банківська справа та підприємництво».

Досвід роботи більше 24 років.

Автор понад 136 наукових та навчально-методичних праць.

Провідний лектор з дисциплін: «Методика та організація наукових досліджень», «Фінансовий менеджмент у сфері бізнесу», «Бізнес-діагностика та управління бізнес-діяльністю», «Санація та реструктуризація підприємства», «Контролінг в системі управління підприємством»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Дисципліна спрямована на створення необхідних умов для підвищення професійної майстерності суб’єктів підприємницької діяльності в управлінні ресурсами підприємства в умовах нестабільності як зовнішніх, так і внутрішніх чинників.
Мета та цілі	Метою дисципліни є вивчення теоретичних і практичних аспектів контролінгу як необхідного елементу системи управління підприємством, набуття навичок з використання загальних і методологічних принципів концепції управління діяльністю підприємства на шляху максимально ефективного досягнення стратегічних і тактичних цілей підприємства.
Формат	Лекції (очний, заочний формат), практичні заняття (очний, заочний формат), консультації (очний, заочний формат), підсумковий контроль –екзамен (очний, заочний формат)

Пререквізити	Загальні та фахові знання, отримані на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти (Фінансовий менеджмент в сфері бізнесу, Інвестування, Фінанси, Фінанси підприємств, Страхування, Фінансовий аналіз, Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва та ін.)
Пореквізити	Знання з дисципліни «Контролінг в системі управління підприємством», у разі її вибору, можуть бути використані під час написання магістерської роботи за умов відповідності до її теми

Компетенції відповідно до освітньо-професійної програми

Інтегральна компетентність (ІК)

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі підприємництва, торгівлі та біржової діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК 4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
ЗК 5. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

Спеціальні (фахові) компетенції (СК)

СК 1. Здатність розробляти та реалізовувати стратегію розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур.
СК 2. Здатність проводити оцінювання продукції, товарів і послуг в підприємницькій, торговельній та/або біржовій діяльності
СК 3. Здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.
СК 6. Здатність до проведення бізнес-діагностики та фінансового управління бізнес-діяльністю, а також розробки рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності й розвитку бізнес-структур.
СК 7. Здатність застосовувати універсальні неспеціалізовані, надпрофесійні навички успішної участі у робочому процесі при виконанні професійних завдань в підприємницькій, торговельній та/або біржовій діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 2. Визначати, аналізувати проблеми підприємництва, торгівлі і біржової діяльності та розробляти заходи щодо їх вирішення.
ПРН 4. Застосовувати бізнес-комунікації для підтримки взаємодії з представниками різних професійних груп.
ПРН 5. Вміти професійно, в повному обсязі й з творчою самореалізацією виконувати поставлені завдання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.
ПРН 6. Вміти розробляти та впроваджувати заходи для забезпечення якості виконуваних робіт і визначати їх ефективність.
ПРН 7. Визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.
ПРН 8. Оцінювати продукцію, товари, послуги, а також процеси, що відбуваються в підприємницьких, торговельних та/або біржових структурах, і робити відповідні висновки для прийняття управлінських рішень.
ПРН 9. Розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької, торговельної та/або біржової діяльності.
ПРН 12. Вміти здійснювати моніторинг і володіти інструментами бізнес-діагностики у сфері управління бізнесом, а також надавати й обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур.
ПРН 13. Вміти при виконанні завдань в професійній сфері застосувати універсальні надпрофесійні навички успішної участі у робочому процесі, зокрема командному, а також успішно соціалізуватися.

Вимоги викладача.

Здобувач зобов'язаний відвідувати всі лекційні та практичні заняття згідно розкладу, не спізнюватись, дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною та додатковою літературою, з інформацією на електронних носіях і в Інтернет-ресурсах. За умов пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття за наявності допуску викладача. З метою оволодіння високим рівнем якості освіти з дисципліни необхідно регулярно відвідувати та готуватись до занять.

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

<p>Лекція 1 Лекція 2</p>	<p>Сутність контролінгу. Поняття системи контролінгу. Функції контролінгу.</p>	<p>Практичне заняття 1</p>	<p>Підприємство як складна динамічна система. Місце підсистеми контролінгу в організаційній структурі. Поняття системи контролінгу (з огляду на різні концепції останнього). Головна мета і задачі контролінгу (з огляду на різні концепції).</p>	<p>самостійна робота</p>	<p>Зв'язок планування та контролю. Контролінг як інструмент підвищення ефективності управлінської діяльності на підприємстві та місце бюджетування у комплексі контролінгових функцій</p>
<p>Лекція 3</p>	<p>Облікова функція контролінгу. Управлінський облік.</p>	<p>Практичне заняття 2</p>	<p>Контрольні показники системи контролінгу. Розрахунок прибутку на основі сум покриття. Контролінг в реалізації функцій аналізу і контролю, як похідних від облікової функції. Методи аналізу відхилень. Класифікація відхилень. Визначення причин відхилень.</p>		<p>Варіанти взаємозв'язку фінансового і управлінського обліку. Методи виявлення і аналізу відхилень, визначати причини останніх.</p>
<p>Лекція 4 Лекція 5</p>	<p>Функція інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень</p>	<p>Практичне заняття 3</p>	<p>Етапи інформаційного менеджменту: збір інформації, управління інформацією, збереження інформації, аналіз інформації, надання інформації. Система інформаційних потоків. Вимоги до інформації.</p>		<p>Системи моделей підтримки прийняття управлінських рішень. Організація інформаційного забезпечення контролінгу.</p>
<p>Лекція 6</p>	<p>Координаційно-інтеграційна функція контролінгу.</p>	<p>Практичне заняття 4</p>	<p>Поняття системи. Складні динамічні системи. Особливості функціонування складних динамічних систем (СДС). Ознаки підприємства як СДС. Поняття координації і інтеграції. Координаційно-інтеграційна функція як системотворча функція контролінгу.</p>		<p>Особливості функціонування складних динамічних систем. Основні вимоги до контролера як до суб'єкту координації та інтеграції</p>
<p>Лекція 7 Лекція 8</p>	<p>Фінансовий контролінг.</p>	<p>Практичне заняття 5</p>	<p>Завдання фінансового контролінгу. Забезпечення ліквідності як головне завдання фінансового контролінгу. Структурна підтримка ліквідності. Поточне забезпечення ліквідності. Основні елементи фінансового контролінгу. Планування в системі фінансового контролінгу. Інструменти фінансового контролінгу.</p>		<p>Фінансовий контролінг і фінансове планування. Зв'язок контролінгу і фінансового менеджменту.</p>
<p>Лекція 9</p>	<p>Контролінг планування фінансово-господарської діяльності підприємств. Бюджетування.</p>	<p>Практичне заняття 6</p>	<p>Контролінг планування фінансово-господарської діяльності підприємств. Бюджетування як процес розробки і формування планових бюджетів. Застосування різних принципів планування в залежності від характеру і змісту діяльності на підприємстві. Ціль та основні задачі бюджетування.</p>		<p>Бюджетування як інструмент випереджаючого контролю. Зарубіжний досвід у сфері планування прибутку.</p>

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Лекційні і практичні заняття укомплектовано наступним обладнанням:

Мультимедійний проектор VE303G NEC, Ноутбук SAMSUNG 540U (NP540U3C), Ноутбук ASUS 420M (RX46U3C), БФП Canon i-SENSYS MF4410, Колонки incredible sound R 215, системний блок Intel Atom D525, монітор lg e1940s monitor,

Проекційний екран, ОС Windows 7, пакет офісних програм Microsoft office 2016, вільний доступ до Wi-Fi,

Система дистанційного навчання і контролю <http://www.dgma.donetsk.ua/tsdzo-golovna.html>

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Основна

1. Брітченко І.Г. Контролінг : навч. посіб. / І. Г. Брітченко, А. О. Князевич. – Рівне : Волинськіобереги, 2015. – 280 с.
2. Давидович І. Є. Контролінг: навч.посіб./ І.Є. Давидович. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 552 с.
3. Садченко О.В. Контролінг: навч. –метод. посіб. / О.В.Садченко, Н.С. Нічитайлова. – Одеса : Одеський національний університет імені І.І. Мечникова. – 2013. – 172 с.
4. Оліфіров ОВ. Контролінг інформаційної системи підприємства: Монографія. - Донецьк: ДонДУЕТ, 2003. - 325 с.
5. Ткаченко А.М. Контролінг в системі управління промисловим підприємством: Монографія / Запорізька держ. інженерна академія. - Запоріжжя: Видавництво Запорізької держ. Інженерної академії, 2006. - 194с.
5. Фольмут Х.И. Инструменты контроллинга от А до Я. Пер. с нем. / Под ред. М.А. Лукашевича, Е.Н. Тихоненковой. —М.: Финансы и статистика, 2001. —288с.
6. Маркетинговий контролінг: теорія та методологія / Л.В. Балабанова, О.О. Гасило; Донецький держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М.Туган-Барановського. - Донецьк: ДонДУЕТ, 2006. - 220 с.

Додаткова

1. Скоун Т. Управленческий учет / Пер. с англ. под ред. Н.Д. Эриашвили. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 2007. – 179 с.
2. Сухарева Л.А., Петренко С.Н. Контроллинг – основа управления бизнесом. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2002. – 208 с.
3. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2008. – 412 с. (Контролінг та його роль у санації підприємств, С. 32 – 71).
4. Томпсон А.А, Стрикленд А. Дж. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратеги. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 2008. – 576 с.
5. Управленческий учет: Учебное пособие / Под ред. А.Д. Шеремета. – 2-е изд., испр. – М.: ИД ФБК-ПРЕСС, 2009. – 512 с.
6. Хасси Д. Стратегия и планирование / Пер. с англ. Под ред Л.А. Трофимовой. – СПб: Питер, 2007. – 384 с.
7. Хомбург К. Процесс самоутверждения контроллинга: взгляд специалиста по маркетингу // Проблемы теории и практики управления. – 2002. - №6. – С. 88 – 90.

Web-ресурси

1. <http://www.nbu.gov.ua>.
2. <http://zakon1.rada.gov.ua>.
3. <http://ukrstat.gov.ua>

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

Підприємство як складна динамічна система. Системна концепція та концепція інтеріоризації/експансії контролінгу. Функція обліку як одна з перших функцій контролінгу. Системи "Директ-костінг" та "Стандарт-костінг". Контрольні показники системи контролінгу. Місце інформаційної функції контролінгу в системі забезпечення прийняття управлінських рішень. Система інформаційних потоків. Поняття системи. Складні динамічні системи. Координаційно-інтеграційна функція як системотворча функція контролінгу. Фінансовий контролінг в системі видів контролінгу за напрямками діяльності. Забезпечення ліквідності як головне завдання фінансового контролінгу. Планування в системі фінансового контролінгу. Контролінг планування фінансово-господарської діяльності підприємств. Бюджет як оперативний фінансовий план діяльності суб'єктів господарювання у короткостроковому періоді.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів для оцінювання успішності студента	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Нарахування балів
	90-100	A	відмінно	
	81-89	B	добре	
	75-80	C		
	65-74	D	задовільно	
	55-64	E		
	30-54	FX		
0-29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- написання модульних контрольних робіт та підсумкової модульної роботи: 50 % семестрової оцінки;
- практичні заняття: 25% семестрової оцінки;
- самостійна робота: 25% семестрової оцінки

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та добросовісності ДДМА: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при нерозв'язності конфлікту звертатись до завідувача кафедри фінансів, банківської справи та підприємництва.

Силабус за змістом відповідає робочій програмі навчальної дисципліни